

Ecologisch nader onderzoek GGz 3 plots Amersfoort

Nader onderzoek naar de
aanwezigheid van vogels,
vleermuizen en marters

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0483531.100
definitief
6 november 2023

Ecologisch nader onderzoek GGz 3 plots Amersfoort

Nader onderzoek naar de aanwezigheid van vogels, vleermuizen en marters

projectnummer 0483531.100

definitief

6 november 2023

Auteurs

R.T. Vermoolen

Opdrachtgever

Stichting GGz Centraal

Postbus 3051

3800 DB Amersfoort

Gecontroleerd

J.M. Kooijman

datum
6 november 2023

beschrijving
definitief

vrijgave

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Huidige situatie	4
1.3	Planvoornemen	6
1.4	Doel	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Wettelijk kader	7
2.1	Algemeen	7
2.2	Wnb - soortbescherming	7
2.3	Ontheffingsplicht	8
2.4	Zorgplicht	8
3	Methoden	9
3.1	Onderzoeksgebied	9
3.2	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (huismus, gierzwaluw en kerkuil)	9
3.3	Vleermuizen (gebouwbewonende soorten)	10
3.5	Boommarter en steenmarter	12
3.6	Overzicht veldbezoeken	13
4	Resultaten	14
4.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (huismus, gierzwaluw en kerkuil)	14
4.2	Vleermuizen	14
4.3	Boom- en steenmarter	16
4.4	Overige soorten	16
4.5	Samenvatting resultaten	17
5	Effectbeoordeling	18
5.1	Gewone dwergvleermuis	18
6	Conclusies en vervolgstappen	21
7	Bronnen	22

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

GGz Centraal is voornemens om een tweetal gebouwen nieuw te bouwen en één gebouw te renoveren (gebouw de Hebron) op het Zorgpark Zon en Schild in het buitengebied van Amersfoort. Het planvoornemen in voorliggend nader onderzoek omvat enkel de nieuwbouw van de twee gebouwen en renovatie van de Hebron.

Bij ruimtelijke ingrepen dient rekening te worden gehouden met beschermde plant- en diersoorten. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten. Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties.

In dit kader is een Natuurtoets uitgevoerd voor de voorgenomen ontwikkeling (Antea Group, 2023). Uit deze Natuurtoets is naar voren gekomen dat in het plangebied biotoop aanwezig is dat geschikt is als leefgebied voor beschermde soorten, te weten:

- Vogels met jaarrond beschermd nesten (huismus, gierzwaluw en kerkuil).
- Vleermuizen (gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger).
- Marters (steenmarter en boommarter).

Deze soorten zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en staan vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10, onderdeel A. Wanneer vaste verblijfplaatsen en/of essentiële leefgebieden aangetast worden, is dit in overtreding met de Wnb. Om te bepalen of dit het geval is als gevolg van het voornemen is nader onderzoek uitgevoerd. In voorliggende rapportage zijn de uitvoering, resultaten en effectbeoordeling van het nader onderzoek naar bovengenoemde soort(groep)en beschreven.

1.2 Huidige situatie

Het plangebied ligt op het Zorgpark Zon en Schild ten zuiden van de Utrechtseweg (N237) en ten noorden van de Bosweg in het buitengebied van Amersfoort (gemeente Amersfoort, Provincie Utrecht).

In figuur 1.1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven en in figuur 1.2 de meer precieze ligging van het plangebied.

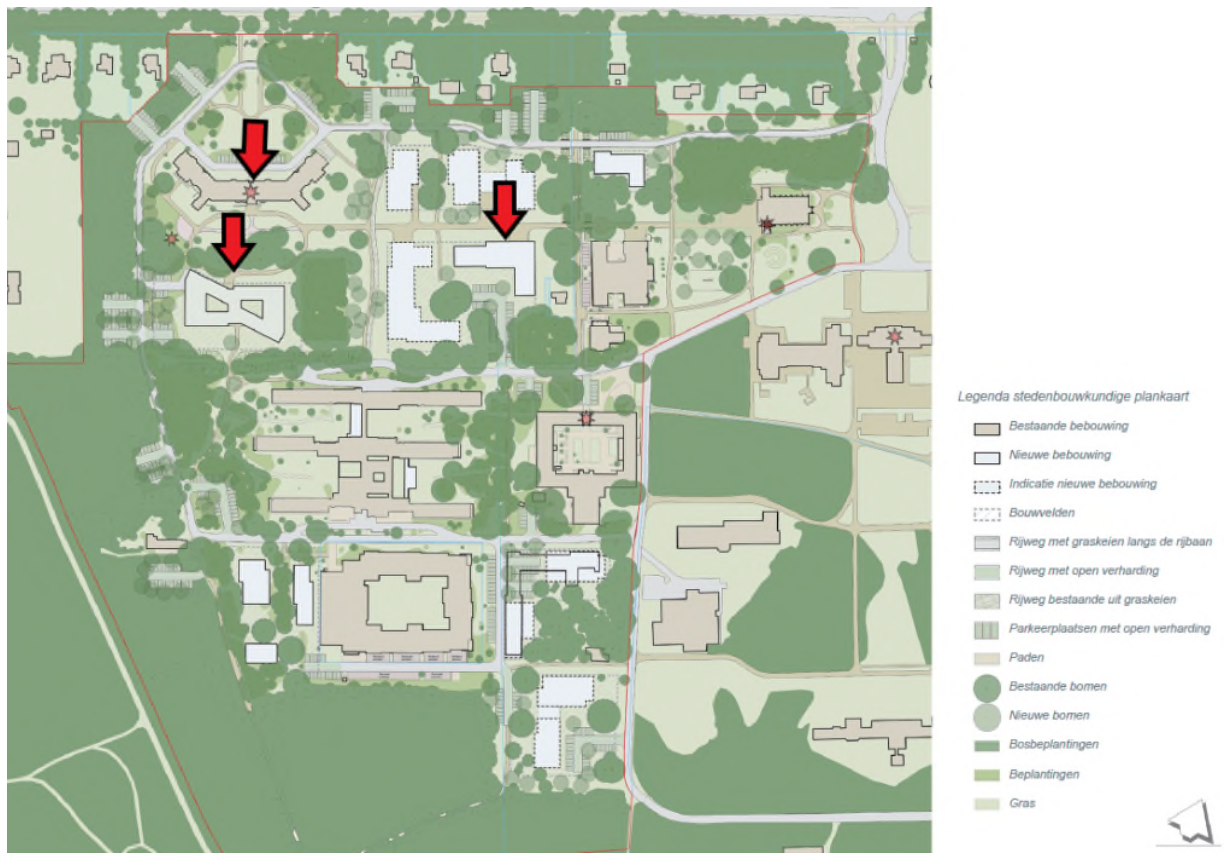
Figuur 1.1. Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van de omgeving.
 Bron: Street Smart, luchtfoto 2022.

Figuur 1.2. Meer precieze ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van de omgeving.
 Bron: Street Smart, luchtfoto 2022.

1.3 Planvoornemen

GGz Centraal is voornemens om een tweetal gebouwen nieuw te bouwen en één gebouw te renoveren (gebouw de Hebron). In figuur 1.3 zijn de drie planlocaties weergegeven.

Figuur 1.2. Gedetailleerde ligging van de nieuw te bouwen gebouwen (bij de onderste en meest rechter rode pijlen) en het te renoveren gebouw (de Hebron; bij de meest bovenste rode pijl). Bron: GGz Centraal, 2023.

1.4 Doel

Het doel van voorliggende rapportage is het inzichtelijk maken van de resultaten van het nader onderzoek soorten, en of verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden worden, wat de consequenties hiervan zijn en of er een noodzaak is tot het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming – onderdeel soorten.

1.5 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgezet:

- Hoofdstuk 2 beschrijft het wettelijk kader van de Wet natuurbescherming – soortbescherming. Hier wordt aan getoetst in voorliggend document.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de methodiek van de soort-specifieke onderzoeken.
- Hoofdstuk 4 presenteert de resultaten van de onderzoeken. De resultaten zijn weergegeven van het gehele plangebied.
- Hoofdstuk 5 toetst en beoordeelt de in Hoofdstuk 4 gepresenteerde bevindingen.
- Hoofdstuk 6 geeft de conclusies.

2 Wettelijk kader

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In de voorliggende toetsing wordt ingegaan op de bescherming van soorten verankerd in de Wet natuurbescherming. Hier zal in Hoofdstuk 5 aan getoetst worden.

2.2 Wnb - soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief Bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

Bij voorliggend onderzoek vallen de huismus, gierzwaluw en kerkuil onder de bescherming van de Vogelrichtlijn.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Bij voorliggend onderzoek vallen de vleermuizen onder de bescherming van de habitatrichtlijn.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Bij voorliggend onderzoek vallen de steenmarter en boommarter onder de bescherming van de andere (nationale) soorten.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode (indien mogelijk). Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt (provincie Utrecht). De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

2.3 Ontheffingsplicht

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, en deze niet volledig gemitigeerd kunnen worden of wanneer een toetsing gewenst is - dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie (1-3).

2.4 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

3 Methoden

3.1 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied betreft de Hebron, zie onderstaande figuur 3.1. Binnen de overige twee planlocaties is geen essentieel leefgebied van beschermde soorten aanwezig (zie de Natuurtoets).

Figuur 3.1. Ligging onderzoeksgebied. Bron: Street Smart, luchtfoto 2022.

3.2 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (huismus, gierzwaluw en kerkuil)

Huismus

De aan- of afwezigheid van de huismus wordt vastgesteld middels twee gerichte veldbezoeken in de periode van 1 april tot en met 15 mei conform de richtlijnen in het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2022). Tussen de veldbezoeken zitten minimaal 10 dagen. Daarnaast wordt tijdens de bezoeken naar andere soorten ook gelet op de aanwezigheid van de huismus. Doormiddel van inventarisatie wordt in beeld gebracht of er in het plangebied (en directe omgeving) nestplaatsen aanwezig zijn (op basis van territorium- en nestindicatieve waarnemingen) en/of functioneel leefgebied aanwezig is voor de huismus. De inventarisaties vinden plaats onder voor de soort goede weersomstandigheden en tijdstippen op de dag (geen regen, geen vorst, windkracht max. 4 Bft, enkele uren na zonsopgang).

Gierzwaluw

De aan- of afwezigheid van de gierzwaluw wordt vastgesteld middels drie gerichte veldbezoeken in de periode van 15 mei tot en met 15 juli waarvan tenminste één bezoek in de optimale periode tussen 20 juni en 7 juli (conform de richtlijnen in het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017a). Tussen de veldbezoeken zitten minimaal 10 dagen. Daarnaast wordt tijdens de bezoeken naar andere soorten ook gelet op de aanwezigheid van de gierzwaluw. Door middel van inventarisatie wordt in beeld gebracht of er in het plangebied (en directe omgeving) nestplaatsen aanwezig zijn (op basis van territorium- en nestindicatieve waarnemingen) voor de gierzwaluw. De inventarisaties vinden plaats onder voor de soort goede weersomstandigheden en tijdstippen op de dag (geen regen, windkracht max. 4 Bft, vanaf twee uur voor zonsondergang).

Kerkuil

De aan- of afwezigheid van de kerkuil wordt vastgesteld middels drie gerichte veldbezoeken in de periode van 15 februari tot en met 15 oktober conform de richtlijnen in het Kennisdocument Kerkuil (BIJ12, 2017b). Tussen de veldbezoeken zitten minimaal 10 dagen. Daarnaast wordt tijdens de bezoeken naar andere soorten ook gelet op de aanwezigheid van de kerkuil. Door middel van inventarisatie wordt in beeld gebracht of er in het plangebied (en directe omgeving) nestplaatsen aanwezig zijn (op basis van territorium- en nestindicatieve waarnemingen 's avonds en 's nachts, overdag zoeken naar sporen zoals braakballen en krijtstrepen en navraag bij bewoners) en/of functioneel leefgebied aanwezig is voor de kerkuil. De inventarisaties vinden plaats onder voor de soort goede weersomstandigheden en tijdstippen op de dag (inventarisaties 's avonds en 's nachts tijdens droog weer met niet teveel wind).

3.3 Vleermuizen (gebouwbewonende soorten)

De aan- of afwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen wordt vastgesteld gedurende vijf veldbezoeken in de periode mei-september conform het in 2023 geldende Vleermuisprotocol 2021. Onderzoek naar vleermuizen is in te delen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, zwermplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, vlieg/migratieroutes en foerageergebied.

In het kader (Tekstblok 3.1) zijn de definities gegeven van de belangrijkste functies die een gebied kan hebben voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Vleermuizen gebruiken gedurende het jaar meerdere typen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit zijn zomerverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen, kraamverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen.

Het zwermgedrag is gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Een zwermlocatie is een locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert. Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen. Bij het verdwijnen van essentieel foerageergebied komt de functionaliteit van de verblijfplaats in het geding.

Vliegroutes

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied, waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt. Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan kost vergeleken met de originele vliegroute teveel energie (te ver omvliegen of te onbeschermt).

Migratieroutes

Lange lijnvormige elementen als kanalen, rivieren en kuststroken worden gebruikt als oriëntatie op lange afstanden (migratie). Bij het negatief beïnvloeden van migratieroutes komt de functionaliteit van verblijfplaatsen in het geding op internationaal niveau.

Paarterritoria

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Tekstblok 3.1. Overzicht van mogelijke functies voor vleermuizen binnen een gebied.

De veldbezoeken zijn gericht op het al dan niet vaststellen van voorgenoemde functies in het plangebied. Hieronder wordt de methodiek per functie uiteengezet.

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

In de periode 15 mei - 15 juli wordt de Hebron onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. De inventarisaties in deze periode bestaan uit drie bezoeken, waarvan er een in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst wordt uitgevoerd. De andere rondes vinden 's avonds plaats vanaf zonsondergang, met een duur van 2 uur.

Zwermplaatsen

In de periode 1 augustus – 10 september wordt de Hebron onderzocht op zwermende dieren in het kader van winterverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit twee rondes van twee uur vanaf

midernacht. Hiervan zijn alle rondes gecombineerd uitgevoerd met het onderzoek naar paarverblijven van vleermuizen.

Paarverblijfplaatsen

In de periode 15 augustus - 30 september worden twee inventarisaties van twee uur na zonsondergang uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. Hiervan is één ronde gecombineerd uitgevoerd worden met het onderzoek naar zwermplaatsen van vleermuizen.

Vliegroutes en foerageergebied

De inventarisaties naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen worden naast/simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd. Hierbij zijn de aanwezige vliegroutes en/of foerageergebieden op kaart ingetekend.

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Er is gewerkt met de Petersson D240X en de Pettersson M500-384 ultrasone microfoon. Dit apparaat vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk gehoor. Daarnaast biedt het apparaat de mogelijkheid geluiden op te nemen voor analyse achteraf. Enkele soorten zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld en vereisen een controle met behulp van analyse-software.

3.5 Boomarter en steenarter

De aan- of aanwezigheid van de boomarter en steenarter wordt vastgesteld conform de richtlijnen in de Handreiking Kleine Marters van de Provincie Noord-Brabant (Bouwens, 2017). In de Handreiking Kleine Marters wordt niet beschreven hoe de boom- en steenarter onderzocht dienen te worden (voor deze soorten is geen inventarisatieprotocol beschikbaar). Aangezien enkele methoden uit de Handreiking Kleine Marters ook effectief voor de boom- en steenarter zijn, is de handreiking aangehouden voor deze soorten.

Het onderzoek wordt uitgevoerd gedurende 6 weken in het actieve seizoen (maart t/m augustus). Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van wildcamera's. Gedurende het onderzoek wordt om de paar weken (in het actieve seizoen) de locatie bezocht om de apparatuur te controleren en gegevens uit te lezen. In onderstaande figuur is de plaatsing van wildcamera's binnen het plangebied (tegen de gevels van de Hebron) weergegeven.

Figuur 3.1. Locaties wildcamera's (rode sterren). Bron: Street Smart, luchtfoto 2022.

Daarnaast is de Hebron inwendig geïnspecteerd op de aanwezigheid van verblijfplaatsen.

3.6 Overzicht veldbezoeken

In Tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van de inventarisaties. De inventarisaties zijn uitgevoerd door deskundige ecologen van Antea Group.

Tabel 3.1. Overzicht data en weersomstandigheden tijdens het onderzoek naar de verschillende soort(groep)en.

Datum	Zon op/onder	Tijd	Weer	Soort(groep)	Activiteit
14-4-2023	06:43	09:00 – 11:50	Onbewolkt, droog, ZO 2-3 Bft, 6-11 °C	• Huismus • Boom-en steenmarter	• Inventarisatie • Plaatsing camera's
3-5-2023	06:03	08:45 – 10:15	Licht bewolkt, droog, NO-O 3 Bft, 7-9 °C	• Huismus • Boom-en steenmarter	• Inventarisatie • Controle camera's
16-5-2023	21:27	20:00 – 23:30	Zwaar tot onbewolkt, droog, NW 3-2 Bft, 13-9 °C	• Gierzwaluw • Kerkuil • Vleermuizen	Inventarisaties met drie personen
6-6-2023	21:53	20:15 – 22:15	Licht bewolkt, droog, N 3-2 Bft, 19-16 °C	• Gierzwaluw • Kerkuil • Boom-en steenmarter	• Inventarisaties • Weghalen camera's
15-6-2023	05:15	02:30 – 05:15	Onbewolkt, droog, NO 2 Bft, 16-13 °C	• Kerkuil • Vleermuizen	Inventarisaties met drie personen
28-6-2023	22:02	20:30 – 24:00	Geheel bewolkt, droog, Z/ZW 2 Bft, 21-19 °C	• Gierzwaluw • Kerkuil • Vleermuizen	Inventarisaties met vier personen
10-8-2023	06:12 21:12	00:00 – 02:00	Zwaar bewolkt, droog, W 1 Bft, 13-12 °C	• Kerkuil • Vleermuizen	Inventarisaties met twee personen
30-8-2023	06:44 20:30	00:00 – 02:00	Geheel bewolkt, droog, ZW/ZO 1 Bft, 11 °C	• Kerkuil • Vleermuizen	Inventarisaties met twee personen
26-9-2023		11:00 – 12:00	N.v.t.	Boom- en steenmarter	Inpandige inspectie
28-9-2023	19:22	20:30 – 22:30	Licht bewolkt, droog, ZO 1 Bft, 13 °C	• Kerkuil • Vleermuizen	Inventarisaties met twee personen

4 Resultaten

4.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (huismus, gierzwaluw en kerkuil)

Huismus

De huismus is niet waargenomen binnen het onderzoeksgebied. Op basis van bovenstaande wordt de aanwezigheid van voor huismus essentieel leefgebied binnen het onderzoeksgebied uitgesloten.

Gierzwaluw

Tijdens meerdere bezoeken in mei-juni zijn enkele (hoog) foeragerende gierzwaluwen waargenomen binnen het onderzoeksgebied. Binnen het onderzoeksgebied zijn echter geen territorium- en nestindicerende waarnemingen gedaan van de gierzwaluw. Op basis hiervan wordt de aanwezigheid van voor de gierzwaluw essentiële onderdelen van het leefgebied uitgesloten binnen het onderzoeksgebied.

Kerkuil

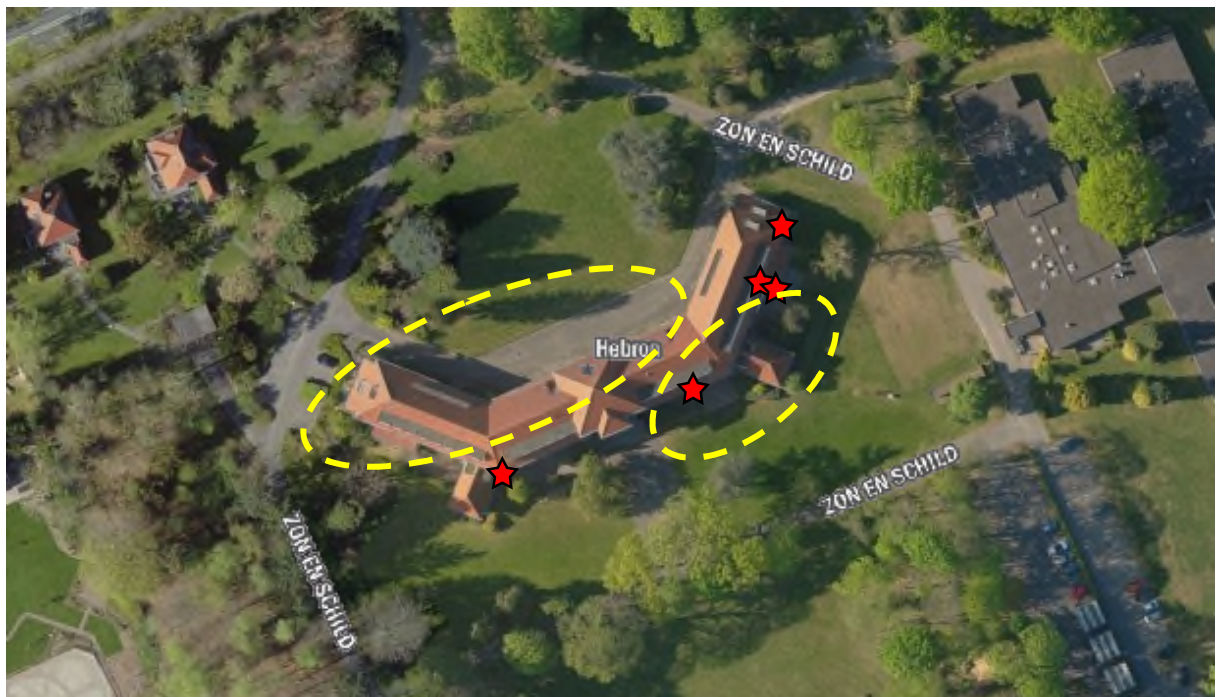
De kerkuil is niet waargenomen binnen het onderzoeksgebied. Tevens zijn er geen sporen (braakballen, krijtsporen bij geschikte openingen in bebouwing) van aanwezigheid aangetroffen. Navraag bij bewoners leverde tevens niets op. Op basis van bovenstaande wordt de aanwezigheid van voor kerkuil essentieel leefgebied binnen het onderzoeksgebied uitgesloten.

4.2 Vleermuizen

Tijdens het nader onderzoek zijn individuen van de volgende soorten waargenomen binnen het onderzoeksgebied: gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De functies van het plangebied voor de soorten worden hieronder besproken.

Verblijfplaatsen

Er zijn vijf verschillende zomerverblijfplaatsen en twee paarterritoria van gewone dwergvleermuis in het onderzoeksgebied gevonden. In figuur 4.1 zijn locaties van de zomerverblijfplaatsen en paarterritoria weergegeven en in figuur 4.2 foto's van de meeste invliegopeningen (invliegopening van het zomerverblijf in het zuidoostelijk deel is niet geheel duidelijk; waarschijnlijk bij dakoverstek of raamkozijn).

Figuur 4.1. Locaties zomerverblijfplaatsen (rode sterren) en paarterritoria (gele stippellijnen). Bron: Street Smart, 2022.

Verblijfplaats achter lamp (rood omcirkeld), zuidwestelijk deel Hebron

Vleermuiskeutel (rood omcirkeld) achter lamp

Verblijfplaats onder derde kantpan van onderen (rood omcirkeld), noordoostelijk deel Hebron

Verblijfplaatsen onder kantpan en achter dakgootbekisting (rood omcirkeld), oostelijk deel Hebron

Foerageergebied

Binnen het onderzoeksgebied zijn foeragerende vleermuizen waargenomen. Dit betrof met name gewone dwergvleermuizen (tot vijf exemplaren) alsook laatvliegers (tot drie exemplaren) en een enkele rosse vleermuis. Gezien de lage aantallen, korte foerageerduur en de beperkt aanwezige opgaande beplanting direct rondom de Hebron is het foerageergebied niet van essentieel belang voor de waargenomen vleermuizen.

Vliegroutes

Opgaand groen rondom de Hebron fungeert als (essentiële) vliegrouteondersteuning voor gewone dwergvleermuizen die verblijfplaatsen hebben in de Hebron. Daarnaast zijn diverse overvliegende rosse

vleermuizen, laatvliegers en één ruige dwergvleermuis waargenomen. De aanwezigheid van een essentiële vliegroute voor de laatstgenoemde soorten is uitgesloten.

4.3 Boom- en steenmarter

In het onderzoeksgebied zijn geen boom- of steenmarters geregistreerd op de camera's. Tevens zijn er geen sporen zoals uitwerpselen, prooiresten en nestmateriaal aangetroffen in de Hebron of direct daarbuiten. Op basis van bovenstaande wordt de aanwezigheid van voor boom- en steenmarter essentieel leefgebied binnen het onderzoeksgebied uitgesloten.

4.4 Overige soorten

In de rand van het onderzoeksgebied is op 16 mei en 10 augustus een das waargenomen. In onderstaande figuur 4.2 zijn de locaties weergegeven. Enkele graaf- en wroetsporen zijn aangetroffen bij de onderste locatie. Op overige locaties zijn geen graaf- en wroetsporen van das aangetroffen, inclusief het grasveld ten zuiden van het onderzoeksgebied. De aanwezigheid van essentieel leefgebied voor das binnen het onderzoeksgebied wordt hierdoor uitgesloten. Tevens is een ransuil langsvliegend opgemerkt in de avondschemer van 16 mei. Deze kwam vanuit oostelijke richting en verdween in/over de bosschage ten westen van het onderzoeksgebied. De ransuil toonde geen binding met het onderzoeksgebied, de aanwezigheid van essentieel leefgebied voor ransuil binnen het onderzoeksgebied wordt hierdoor uitgesloten.

Figuur 4.1. Locaties waargenomen dassen (witte sterren) en vlieglijn ransuil (bruine pijl). Bron: Street Smart, 2022.

Daarnaast zijn meerdere vogelsoorten broedend vastgesteld in de Hebron. Het gaat om holenduif, kauw en pimpelmees.

4.5 Samenvatting resultaten

Uit het nader onderzoek is naar voren gekomen dat meerdere beschermde soorten aanwezig zijn in het onderzoeksgebied. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde soorten met (waarschijnlijk) essentieel leefgebied binnen het onderzoeksgebied en beschermde soorten waarvan geen essentieel leefgebied binnen het onderzoeksgebied aanwezig is. In onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven.

Tabel 0.1: Resultaten nader onderzoek.

Aangetroffen soorten	Aanwezigheid essentieel leefgebied binnen onderzoeksgebied
Huismus	Nee
Gierzwaluw	Nee
Ransuil	Nee
Algemene broedvogels	Ja, nestlocaties holenduif, kauw en pimpelmees
Gewone dwergvleermuis	Ja, vijf zomerverblijfplaatsen en twee paarverblijfplaatsen met bijbehorende vliegroutes
Ruige dwergvleermuis	Nee
Laatvlieger	Nee
Rosse vleermuis	Nee
Das	Nee
Boommarter	Nee
Steenmarter	Nee

5 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in hoofdstuk 4 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt aangegeven of er een noodzaak is om een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

5.1 Gewone dwergvleermuis

Uit het onderzoek is gebleken dat in de Hebron vijf zomerverblijfplaatsen en twee paarverblijfplaatsen aanwezig zijn van de gewone dwergvleermuis. Daarbij fungeert de omringende opgaande beplanting als essentiële vliegrouteondersteuning. Verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 Wnb) en mogen in geen enkel geval – zowel tijdelijk als permanent – in functie aangetast worden. Als gevolg van de voorgenomen renovatie zullen de aanwezige verblijfplaatsen fysiek aangetast worden. Hierdoor gaat de functie als verblijfplaats tenminste tijdelijk verloren. De opgaande beplanting rondom de Hebron blijft onaantast. De functionaliteit van de vliegrouteondersteuning gaat hierdoor niet verloren.

Ontheffing aanvragen

Als gevolg van het voornemen worden verblijfplaatsen in functionaliteit aangetast. Dit is een overtreding van de in artikel 3.5 gestelde verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Om deze reden is voor de voorgenomen activiteit een ontheffing Wnb (soortbescherming) noodzakelijk.

Bij de aanvraag van de ontheffing zal de aanvraag op drie criteria getoetst worden. Bij de aanvraag dient aangetoond te worden dat:

1. Er geen effecten zijn op de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen alternatieven zijn voor de ontwikkeling die ervoor zorgt dat de verbodsbepaling overtreden worden;
3. Er een belang is voor de ontwikkeling ter plaatse die vermeld staat in het bijbehorende wetsartikel van de Wnb (artikel 3.3/3.8).

Met de renovatie van de Hebron zou gebruik gemaakt kunnen worden van het belang volksgezondheid en/of het belang dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten. Zie tabel 5.1.

Tabel 5.1. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden voor gewone dwergvleermuis.

Ontheffingsgronden	Artikel 3.5	
	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X
	veiligheid van luchtverkeer	Nee
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee

Te treffen maatregelen

In de ontheffingsaanvraag moet onderbouwd aangegeven worden of de functionaliteit van de verblijfplaatsen tijdens en na uitvoer van de activiteiten ten behoeve van de ontwikkeling gegarandeerd kan worden. Hiervoor dient te allen tijde voorkomen te worden dat de functionaliteit van de verblijfplaatsen binnen plangebied verstoord dan wel aangetast worden door werkzaamheden.

Voor elke verblijfplaats die zijn functie niet meer kan vervullen, worden meerdere nieuwe alternatieve verblijfplaatsen gecreëerd. Volgens het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) kan de maatregel ingevuld worden door:

- Eenzelfde gebouw kan meerdere typen verblijfplaatsen herbergen en in meerdere aantallen: voor het gehele netwerk aan verblijfplaatsen zal voldoende vervanging plaats moeten vinden. Een vleermuisdeskundige kan in al deze gevallen het benodigde aantal bepalen.
- Deze verblijfplaatsen moeten:
 - tijdig voor de werkzaamheden aanwezig zijn om de dieren te laten wennen aan deze voorzieningen,
 - binnen het kerngebied van de groep, en dan bij voorkeur zo dicht mogelijk maar altijd binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats, worden geplaatst en dit buiten de invloedssfeer van de activiteiten,
 - een locatie hebben die gelijk is aan of beter van kwaliteit is dan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), aanliegroute en vrije vliegruimte en de locatie is vrij van kunstlicht, vrij van verstoring en buiten bereik van predatoren,
 - als het permanente voorzieningen zijn, zich allen inwendig in het gebouw bevinden of als een combinatie van inwendig en uitwendig. Zo mogelijk worden ze geïntegreerd in het bouwplan opgenomen. Uitwendige vleermuiskasten zijn niet geschikt als permanente vervanging. Bij voorkeur

komt de oorspronkelijke verblijfplaats weer beschikbaar na de renovatie- of restauratiewerkzaamheden. Vervangende voorzieningen voor zomerverblijfplaatsen zonder kraamfunctie van < 10 dieren mogen zich ook allen uitwendig aan het gebouw bevinden,

- verschillende microklimaten aanbieden (clustering met verschillende richtingen). Veel van in de handel aangeboden inmetselekasten zijn te klein om in variatie aan microklimaten te voldoen en vaak ook te klein om grotere groepen te huisvesten.
- een vergelijkbare spreiding in het gebouw hebben als de oorspronkelijke verblijfplaatsen,
- zoveel mogelijk dezelfde eigenschappen hebben als de oorspronkelijke verblijfplaatsen, zoals zijn van een met de oorspronkelijke verblijfplaats vergelijkbare materiaalsoort en volume, met een vergelijkbare bufferwaarde wat betreft opwarmen en afkoelen,
- als het tijdelijke voorzieningen zijn, bij voorkeur aan gebouwen geplaatst worden, bij uitzondering aan bomen (paarverblijfplaatsen) en kunnen de vorm hebben van bij voorkeur meerlaagse platte vleermuiskasten of plaatvormige voorzieningen.

Voor vervanging van zomerverblijfplaatsen geldt een andere, specifieke invulling van bovenstaande maatregelen dan voor vervanging paarverblijfplaatsen (bijv. verschil in gewenningstijd).

6 Conclusies en vervolgstappen

In het onderzoeksgebied rondom de Hebron in zorgpark Zon & Schild te Amersfoort is volgens de geldende protocollen in 2023 onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen en het gebruik van het gebied door huismus, gierzwaluw, kerkuil, gebouwbewonende soorten vleermuizen en boom- en steenmarter.

- ❖ Tijdens dit onderzoek is gebleken dat zomer- en paarverblijfplaatsen met bijhorende vliegrouteondersteuning van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn in de Hebron.

Door de geplande renovatie van de Hebron worden waarschijnlijk verblijfplaatsen aangetast en veroorzaakt het voornemen een overtreding van de in de Wet natuurbescherming genoemde verbodsbepalingen. Dit betekent dat voor de voorgenomen werkzaamheden een **ontheffing** nodig is in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel soortbescherming).

Voordat de ontheffing verleend kan worden dient onder meer aangetoond te worden dat de werkzaamheden niet leiden tot een achteruitgang van de gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties van de genoemde soorten. Om deze reden dienen soortspecifieke maatregelen voorafgaand aan, tijdens en na de werkzaamheden getroffen te worden (zowel maatregelen in het kader van de zorgplicht als maatregelen die het behouden van de gunstige staat van instandhouding garanderen). Deze maatregelen dienen in een mitigatieplan en/of bij de ontheffingsaanvraag (samen met de zorgplicht maatregelen) verder uitgewerkt te worden. Wanneer voldaan wordt aan de soortspecifieke maatregelen, vinden er geen effecten plaats op de gunstige staat van instandhouding staan van instandhouding van de lokale soortpopulaties. Onder meer onder deze voorwaarden kan het bevoegd gezag (in dit geval de provincie Utrecht) een ontheffing voor de voorgenomen ontwikkelingen afgeven. Hierbij dient rekening gehouden te worden met een periode van 20 weken voor een beslissing op de ontheffingsaanvraag plus een periode van 6 weken ter inzagelegging.

7 Bronnen

Antea Group, 2021. Natuurtoets renovatie en nieuwbouw Zorgpark Zon en Schild Amersfoort. Toetsing Wet natuurbescherming en NNN. Antea Group, 28 februari 2023.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw, Kerkuil, Gewone dwergvleermuis. Versies 1.0, juli 2017.

BIJ12, 2022. Kennisdocument Huismus. Versie 2.0, juni 2022

Bouwens, S. 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Oktober 2017.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2021. Vleermuisprotocol 2021.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Zutphenseweg 31D
7418 AH Deventer
Postbus 321
7400 AH Deventer
T. +31 6 20 39 27 06
E. Reinoud.Vermoolen@Anteagroup.nl

Copyright © 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontlelen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl